



HISTORIA D' UN TAP DE SURO

POESÍA PREMIADA

EN LO CERTÁMEN DE SAN FELIU DE GUÍXOLS DE 1884.

Com que 'm proposo explicá
la historia d' un tap de suro,
tiro avant y no 'm deturo
pe'ls fets que vaig á narrá.

D' aqueixa historia ni ha un feix!
Verídica, no il·lusoria!
comensem, doncas, l' historia:
va á parlar lo tap mateix.

«Pe'ls que sápigán hont cau
lo primer fet del relat,
dech dirvos que jo só nat
d' una alsina de Sant Grau.»

Sense coneixe á mon pare,
é ignorant qu' eran afanys
vaig passá 'ls vuit primers anys
á la cama de la mare.

Ay goig de la meva vida!
Qui pogués teni 'l d' avans!...
tant sols coneixent aglans
romanins y sajolida!

¡L' home!... Aquest terrible agent
ab l' afany de destrossá
á la mare va deixá
lo mateix qu' un cama lluent.

Trist vaig quedá jo sens' ella
y ella trista sense mi,
¡Quí 'ns ho hagués hagut de di
que fos tal la nostra estrella!

Desmayat, mes mort que viu,
van emportárse'm d' allí
y quan vaig tornar en mí
vaig trobar-me á Sant Feliu.

Deixaré passar per alt
las greus mortificacions
que van dar-me aquells sayons
que feren tot lo meu mal.

A llescas vaig ser tallat,
carrat, escairat, bullit
toscat, que vol dir pulit...
com si deyam, esquilat.

«—Destinat á la gaseosa»
Vaig pensar ¿qué deu ser aixó?
quan te veig que vé un sayó,
y á dintre d' un cove 'm posa.

¡Valgam Deu y ab quina gent
vaig está en un dir Jesús!
Entre 'l mal suro andalús
y 'l castellá tant dolent.

¡Quín cridá! Era un ecsés!
« ¡soy digno de ser trafi! »
« ¡Fuera! » crida un meu vehi
y me l' hi planta un revés.

S' arman dos bandos allà
y arribém per fi á las mans,
jo, ab los taps de Sant Amans
que per mi 's van declará...

¡No van armá poca guerra!
¡Ni que fossim á Madrid!..
Entre empentas y burgit
vam girá 'l cove per terra...

Ja escampats ¡quin espatéch!
¡aquest s' aixeca, aquell cau!...
per ménos han guanyat grau
certs generals que conech.

Vé 'l sayó y... quin desatino...
un per aquí, quatre per' llà,
nos tornan á encovená
y cada hú á son destino.

Dins d' un sach als pochs moments
vaig sé ab altres deportat,
sens haver may conspirat,
ni haver fet pronunciaments,

trobantme en molt poca estona
de fé ab lo carril gran via
dins d' una cerveseria
de las que hi ha á Barcelona

y... alli va acabà la cosa,
vaig despedirm' de 'ls amichs
y després de molts fatichs
vaig ser tap de gasseosa.

No se pas quinas embrollas
debia jo guardar dins
que ¡fills meus! aquells vehins,
¡me 'n feyan de pessigollas!...

que mon constant pensament
era, veyentme en perill,
que 'm trenquesseu lo cordill
per fugí d'aquell torment.

Y... 'm sembla qu' encar mi trobo;
desfan lo fil, surto sol,
gran cop de cap al trespol,
pero avans vaig rompre un globo.

Ab los trossos de 'l cristall
que van caure, s' armá guerra;
van aná ampollas per terra,
un senyó trencá un mirall,

y jo mitj acorregut
d' haver motivat alló,
no 'm vaig moure d' un racó,
tremolós y fent lo mut;

vaig passar la nit en blanch
plé de pór, tot aturdit:
Senyors: vaig passá una nit
que si 'm punxan no 'm surt sanch.

Perdia las esperansas
de dur ma historia endevant,
quan al endemá escombrant
vaig pará á un caixó de pansas

y .. com diu que á los taps trobas
y que á las montanyas nó,
va sé així, que en lo caixó
vareig trabá amistats novas.

¡Quí 'ns ho tenia de di!...
Quí 's podia imaginar
que 'ns teníam de trobar
altre volta junts allí!

Varem fer las nostres bromas
estavam bé, tots paisans, . .
dotze taps de *Sant Amans*
y quinse ó vint de *Las Comàs*.

Tot lo bó no dura gaire,
y aixó allí va resultá,
quan entrá al caixó una má,
que jugant nos tirá en l' aire.

No era acabat lo pati
llavors venia 'l pitjó
la má ab un ganibetó
va comensarm' á amagri...

que... jo deya, ¡va! sufrim
si ja de tant temps sufria...
¡Vaig tení una malaltía
que 'm va fer torná mes prim!...

Tenia la mort aprop
y encare 'm vaig revifá,
perque, aprimat, vaig tapá
una ampolla d' aixarop.

Dolsament feya ma crisis:
dos mesets de bon estar,
mes l' aixarop va acabar
y estava prop d' una tisis,

quan un dia tot corrents
lo de la má vé, 'm masega,
m' apreta fort, me mastega
¡li haguessen caigut las dents!

Per forsa mi va fé entrá
debia dir: que s' amoli:
vaig tapá una ampolla d' oli
de fetxe de bacallá,

y aixó 'm va torná la vida,
va donarme la salut,
¡si 'm va'g torná rabassut,
que fins semblava mentida.

Casi no hi ha qui ho comprega
¡tant bó y tant malalt avans!...
puch di com 'ls castellans:
No hay mal que por bien no venga.

Té un periodo l' historia
que no va passarme ré
y quan mori 'l cafeté
que Deu lo tinga á la gloria.

També 'm creya mori á solas,
mes vaig se dut á 'ls Encants
á dintre d' un rentamans
d' aquells que hi solen fer bolas

y... un dimecres, jo crech qu' era,
trist de mi, 'm varen comprar
ab un panya de billar,
sis plats y una cafetera.

¡Tot plegat, pesseta y sis!
La meva sort, que l' iguala,
me van fer pujá una escala
pera portarm' á un quint pis

y allí varen fer neteja
de tot aquell parament
y vaig veure incontinent
lo mal que pot fer l' enveja.

Qui ho podrá di mes que jo,
un tap tant bonich com era,
me van fer tapá una ayguera
sense gens de compassió;

y no sent prou aquests fets,
no 'm recordo quina diada
me va agafá la criada
pera fregá 'ls ganibets.

¡Ni ho puch di lo qu' he passat!
¡ni puch di perque he servit!
si 'l ganibet m' ha amagrit
las humitats m' han inflat.

A las mans de la canalla
pe'l flendit he fet treball,
he servit per ensetall
de la dona quan treballa.

He fet ratllas á la cara
de mes d' un cómich d' aquells
qu' essent joves, semblan vells
ab una qu' altre enmascara.

Per lo pobre pescadó
he sigut la Providencia
jo l' he avisat ab ma ciencia
de si 'l peix picava ó nó.

Y de carácter só alegre,
may he tingut opinions,
que manin dolents ó bons
may he sigut blanch ni negre.

He aborrit sempre l' ambrolla
may m' ha agradat cap tropell
m' haurán ficat á un sitrell
hauré tapat una ampolla;

pero may per mi ha sigut
sempre esclau. de malagana,
¡y diu que sols á l' Habana
hi ha avuy esclavitut!

En fi, no vull mes sarau ,
qui mes n' ha passat que ho diga,
disposin ab lo que siga
del humil tap de Sant Grau.

LLEÓ FONTOVA.





UNA EXCURSIÓ ALS CINGLES DE TALAXA

A mos consocis de la «Associació catalanista d'excursions científica»
de Barcelona.



AVEU estat alguna vegada en eixa estac'ó termal tan agradable, tan pintoresca que 's trova per allà y aprop de nostra frontera pirenaica: Amelie-les-Bains? Es frequentada tan ó més per catalans, que per francesos. No hi falta la bona societat, la bona taula, y tot lo comfortable que 's pot desitjar. Sentada al peu del Canigó, á la vora del Tech, Amelie es lo centre de las correrias del verdader excursionista; lo vall de Montalbá, los cingles de la Fou, Cortsavy, las minas de ferro de Batera, lo Canigó, Sant Llaurens de Cerdá, Serrallonga ab sas ruinas del castell de Cabrenys; lo gran círcol format per los cingles de Talaxá, Sant Aniol y Bassagoda, una de las maravellas de nostras montanyas qu' es molt poch coneguda; la vall pintoresca del alt Vallespir; Prats-de-molló; La Preste, etc.

Me trobava á Amelie en la primavera de 1883, ab un amic que 's creya malalt y qu' era tan ó més robust que jo; la prova que 'm seguia en totas las excursions als voltants d' aquella hermosa vall del Tech.

Mr. Henri Loret, mon amic, es un sabi botànich

Lo segon dia de ma arribada als termes Pujade, al dirigirme á la cascata Annibal, y seguint amunt del Mondony, aquell torrent enca-

xonat entre alts precipicis, vegí en mitj d'aquelles malesas, un senyor tot de negre vestit, levita llarga, barret de copa, d'alta estatura, magrot, plantat sobre una penya, ab los brassos enlayrats com si volgués evocar al geni d'aquelles timbas. De sopte 'm quedí parat, y al acostarme cap ab éll, després de saludarlo, compreguí son desespero. A uns quatre metres d'altura del cingle, hi veye una hermosa planta: la *Hieracium pseudo-eriphorum*, á la qual no podia arribar, y el pobre home se desesperava, alsant los brassos en l'ayra cap aquella flor, com fan las criaturas que demanan bobó. Se comprén; Mr. Loret es un dels més célebres botánichs de Montpeller, autor de várias obras, y conegut per tots los botánichs del món. Tenia uns 65 anys; y per son caràcter sempre igual, sas finas maneras y sa gran modestia de verdader sabí, 's feya apreciar y estimar per tots los que tenian la ditxa de tractarlo. Me tenia per molt dítxós honrarme ab sa amistad. La *Hieracium pseudo-eriphorum*, planta hybrida, ha sigut trovada y classificada per éll.

¡Ah! que hermosa hieracium, exclamá! girantse cap á mí:—Vos coneixeu aqueixa flor?—Prou la conech, y m'admira véure'la á n'aqueixa baixa regió; puig que viu sempre entre 6 ó 700 metres sobre 'l nivell del mar, ¡qué vaig haver dit! Mr. Loret baixá de son pedestal y 'm doná un entussiasme apretó de má. Ara judiquin si 'ns férem amichs inseparables! Jo tenia algunas nocions de botánica, y al costat d'un sábi com Mr. Loret, hi havia molt que aprendre.

Sortíam de matinet quant lo temps ho permetia, y tornavam al Establiment portant cada hú dessota el brás un feix de plantas y herbas de tota mena. La gent del camp deya: si serán herbolaris; cá contestava un altre: no veus quins feixos d'herbas portan; si tindrán crias de cunills... y al entrar en nostras cambras, vinga la classificació; cada flor posada ab cuydado entre dos fulls de paper d'estrassa, tot ben lligat entre dos planxetas de fusta entrellissada de fil ferro, y posat al sol á secar.

Excel·lent professor! A 65 anys, l'entussiasme y 'l foch sagrat de la ciencia li donavan un delit com un jove de 20 anys, s'agenollava devant d'una planta, y avans d'arrancarla li parlava com si fos animada. Era molt distret: tenia la particularitat de deixar-se el ganivet allí ahont havia arrancat la planta, y aixó 'l desesperava; per evitarho portava sempre en sas butxucas mitja dotzena de ganivets.

Un matí, al tornar de nostra excursió botánica, vegérem un espectral que 'ns cridá moltíssim l'atenció. Al passar sobre la cascata Anibal, vegérem un senyor que per medi d'una escala de corda, havia

baixat al peu de la cascata. Al tornar á pujar, portava ficats delicadament dintre una capseta, quatre ous posats ab cotó fluix. Eran ous de martinet ó mirla d' aygua, d' eix aucell que, per los richs colors de son plomatge, es lo més hermós de nostra terra.

Mr. Hunt, era una segona edició de Mr. Loret, pero no tan vell. Tampoch deixava may lo barret de copa; aqueixos barrets de sabis, únichs en son género que semblan dotats d' una centuria. Mr. Hunt, era un sabi entomologista y col-leccionador d' ous d' aucell. Tenia, en lleugeras caixas de caoba, divididas ab compartiments numerats, la mes numerosa y variada col-lecció d' ous de tota classe d' aucells, desde el reitó, fins á l' áliga, y escarbats y papallonas, ne voleu?...

Feya alguns anys que Mr. Hunt venia á Amelie pera completar sa col-lecció. Coneixia al pais com ningú; y sabia ab certesa l' punt y época en que tal y tal aucell feya son niu. Y cosa singular; los ous que desniava no eran may covats. Los hi feya un foradet ab una agulla, y després de xuclats, los classificava en sa capseta plena de cotó fluix. Desde Amelie, acompanyat d' un guia ab son borriquet carregat de cordas ab ganxos de ferro, provisions de boca y lo demés, marxava, y tardava de vegadas vuyt dias á tornar. Lo alt Vallespir ab sas cingleras de pedra calçinal, era sa regió privilegiada pera desniar los ous dels grans aucells de rapinya. Havia ja recorregut en vá los cingles de Talaxá en busca d' ous d' una áliga particular en aquellas regions: l' áliga imperial, d' un negre clapejat de cendrós, lo mes gros de sa especie, ab unas urpas com garfis de romana, y sas potas emplomadas.

Mr. Hunt y Mr. Loret, prompte simpatisáren. A voltas venia ab nosaltres y, mentres arrancavam plantas, éll girava las pedras en busca d' escarbats. Era un senyor d' uns 60 anys; estatura regular; vigorós, parlant bé 'l francés encara que ab accent inglés, sempre sério y flegmátich. Lo director del establiment, nos presentá á Mr. Hunt; condició indispensable pera poder enrahonar; tots los inglesos son aixís, y sense aquesta condició haguérem passats dias y dias sense dirnos una paraula. Però, després que s' ha romput lo glas son gent plens de franquesa y bonas maneras. A mí, 'm clavá un apretó de má, que m feu cruixir los ossos dels dits. Cada vegada que 'ns trobavam y que m' allargava la má, ja tremolava.

Un dia projectárem una excursió d' alguns dias cap als cingles de Talaxá. Avans de parlar de nostra excursió, deixéume dirvos lo que son los cingles de Talaxá.

La generalitat de nostre cordillera pirenaica, en sa major altura es granítica. Desde la punta de cap de Creus fins á Puigmal, lo granit

domina; ho sé molt bé perquè ne recorregut tota eixa frontera. En efecte, desde cap de Creus, se segueix la cordillera granítica de Las Albras y Recasens, coll de Panissars, coll del Portell, las Salinas, tot es granit.

Seguint sempre la frontera, s troba La Muga y aquí un se topa ab la pedra calcinal, la cual segueix cap al coll de las Falgueras, ubaga de Bordellát Rocapruna y Baget. A coll de Malrém s' enfonsa dintre terra y surt á voltas á coll Bernadell, coll d' Aras, La Preste. Desde 'l cim de Costabona (2,500 metros d' altura), se distingeix molt bé eixa vena calcària blanquinosa, que arranca al peu de la montanya, corre seguint la frontera y arivant al coll de las Falgueras, se dilata formant dos brancas, las quals ceneixen lo gran círculo de Talaxá, sobre Tortellá; continuant cap á Bassagoda, Lliurona, la Mare de Deu del Mon, la Salut y va á morir á Pont de Molins.

Pera ferse càrrech de la grandiositat del círculo de Talaxá es necessari pujar al cim de la montanya de Bassagoda. Desde allí s domina l' inmens anfiteatro format per cingles, quals grahons ténen 100 metros d' altura. Hi ha cingle que té fins á quatre d' eixos grahons, tots tallats á pich y sobre plombáts, de modo qu' una pedra tirada desde 'l cim tarda molt arribar á baix; se pot contar d' espay fins á dotze, y arribant á dotze se sent l' estruendo ocasionat per la pedra que cau al fons del encaixonat torrent. En los estrets grahons, que forman los cingles, creix una vegetació de boixos, faitgs y afins de teixos. En cap altre part del Pirineo he trovát lo teix, no mes en eixos cingles. Al fons d' aquellas timbas corre un torrent que desemboca al Fluviá. A la vora d' eix torrent, desde 'l cim d' aquellas gigantesas murallas, se veu blanquejar una ermita, Sant Aniol.

A prop d' eixa ermita, Mr. Loret m' indicá una preciosa planta de flors blavencas, peculiar d' eixos cingles y que no s troba á cap altre punt dels Pirineos: la *Lithospermum olæfolium*, trovada per un apotecari de Prats de Molló, Joan Xatart, botánich tant sabi com modest, que he conegút. Recomano á mos consocis excursionistas de Barcelona, vágin á veure los cingles de Talaxá y Sant Aniol.—Carril fins á Gerona—cotxe á Besa-lú y Tortellá—de Tortellá matxos ab un guía que los farà recorrer tota la montanya.

Lo grandiós anfiteatro de Talaxá es poblat de las mes ricas plantas pera 'l botánich, y de tota classe d' aucells de rapinya que s veuhen voíetejar desde 'l cim d' aquellas timbas. Judiquin donchs l' alegría de mos dignes profesors, Mr. Hunt y Mr. Loret! y sobre tol l'

entusiasme de Mr. Hunt al veure lo gran àliga imperial describint á nostres peus rotllos immensos ab son vol magestuós!...

—Es lo mascle, nos digué; la famella cova; esperém que vagi á rellevarla, y éll mateix nos indicarà lo niu.

En efecte, al cap d' un rato. se llensà com una fletxa al mitj del cingle, y vegérem sortir sa famella que s' enlayrà á gran altura y desaparegué en direcció de Tortellá. Alguna gallina d' aquells voltants pagarà la festa... Lo niu 's trobava mitj á dins y mitj á fora d' una esquerdada del cingle, sostingút per una atapahida mata de boix. Ab una ullera veyam se componia d' una carga de llenya y brossa.

No volgué aquell sant home de Mr. Hunt estacarse ab una corda y baixar fins lo niu!.. Al proposarnos tal cosa nos feu esgarriar.

Res mes senzill, nos deya; ab la ampla cingla anellada que 'm posaré, passarém la corda á las anellas de ferro, y la mateixa corda en lo forcat d' aquell faitg que domina 'l cingle, y á poch á poch me deixareu anar fins arribar al niu.

—De cap manera, bon home! —al pensarhi nos venia pell de gallina. —Vos creyeu, li deyam, que l' àliga vos deixarà arribar al niu sense defensarlo? — Oh! ves, ja ho tinc previst. digué rient: y tragué de las canastas del borriquet un sabre de dos talls afilatat com una navaja. —Ab aixó mataré l' àliga; pero ants compto ab vosaltres —y tragué una carabina Winchester de sis tiros, carregada ab balins. Ants de baixar, nos digué, tirarém algunas pedras desde 'l cim del cingle; l' àliga fugirá; pero vigileu, puig no va lluny, y compto ab vostre destresa de cassador pera matarlo ants no vinga á buscarme rahons ab sos garfis de romana.

—Cá! home, cá! déixisho correr; es una broma; aixó no pot ser. —Com! no pot ser! per aixó he vingut y os asseguro que no me 'n aniré d' aquí que no hagi logrât mon intent.

Lo guia, en Joan, nos digué: es inútil discutir, lo conech; farà lo que diu, y no hi ha mes que deixar-lo fer.

Mister Hunt era un verdader inglés, sempre sério, flegmàtic y no dihent may cosa per altre.

Férem lo que digué. Nos dirigirem al cim del cingle; férem passar la corda en lo forch de la soca de faitg; Mr. Hunt se cintà ab l' ampla cingla, fent per manera que las quatre anellas de ferro li vinguéssen á l' esquena y estacàrem bé la corda; nostre inglés ab son sabre á la mà y un saquet á la cintura pera posar los ous, s' inclinà á poch á poch y 's deixá relliscar penya avall, de cop se trovà penjât en l' espay.

La corda ab la cual estava estacât era una d' eixas cordas grosse-

ras de garrotlar carros, que 's compon de quatre cordetas torsudas de molta resistència. Lo niu se trobava á uns 12 metros del cim del cingle, lo cual podia tenirne uns 300 d' altura y tallat á pich.

Tirárem algunas pedras, y en efecte, l' áliga esparucada s' envolá voltant lo cingle. Mr. Hunt anava baixant ab sa corda detinguda per en Loret y lo guia, los quals la deixavan anar tot á poquet. Jo preparát ab ma carabina á punt de fer foch.

L' áliga, qu' al principi, espantada s' havia enlayrat á gran altura, voltant magestuosament sobre nostres caps, comensá á baixar, observánt sens dubte lo que passava. Mr. Hunt havia ja arribat al niu; s' apoderá de los dos ous (1) y los ficá en lo saquet penjat á sa cintura.

De cop l' áliga 's tira com un llám, passant á poca distancia de Mr. Hunt, jo li tiro dos tiros, pero ni aixó: 's llensa altre volta sobre lo cap del pobre inglés y li planta sos garfis. Nostre amich se defensa com un héroe y ab son sabre que fa voltar sobre son cap mata l' áliga, la cual caygué al primer grahó del cingle y de rebót al segun grahó fins á baix al torrent de Sant Aniol. Jo m' havia apartat del cingle pera veure lo que havia succehit entre l' áliga y l' inglés. Al veurer l' áliga anar de tomballons cingle avall, cridí: *very well!* bravíssimo! *magnificent victory!* aplaudint en gran! Mr. Hunt seguia penjat en l' espay com una aranya que 's té al cap del fil, y vegí que anava dón voltas y mes voltas... De cop, vaig llansar un crit d' horror...

Vegí que aprop del nus de la corda penjavan altres tres cordas mes petites, las quals anavan augmentant de llargaria destorsantse l' una ab l' altre. Mr. Hunt, defensantse de l' áliga ab son sabre, havia tallat las tres cordetas de sa corda y 's sostenia no mes que per una; per aixó veyia que daba aquellas voltas estranyas, puig que la corda 's destorsaba. Mr. Hunt, los brassos estirats, los cabells erissats, provaba d' agarrarse ab los relleus del single. Mr. Loret y en Joan, als quals havia jo avisat lo que ocorria, no s' atrevian á tirar per por d' acabar de rompre la corda... En fi, 'l pobre inglés acabá per arraparse d' una mata de boix, y nosar lo peu en un estret relleu; s' hi subjectá y pogué desfer y tornar á estacar, ab grans travalls, la corda mes amunt del desfilat. Lo pujárem á dalt. Estábam nosaltres mitj desmayats y las camas nos tremolavan d' espant. Mr. Hunt, imperturbable, 'ns doná una apretada de má que 'm feu cruixir dos dits, y procurá assegurar-se si 'ls ous desnuhats se trovaban en bon estat: ni un de trencat!... Los

(1) L' áliga pon no mes que dos ous dels quals surt mascle y femella.

posá, ab sa mellor frescura, en sa capseta de cotó fluix, y begué un trago de rom. *All Right!*

Desde Amelie pera anar als cingles de Talaxá per la part de Fran-sa: carruatge seguint la hermosa carretera que vá á la Preste-Stació en Arles pera visitar 'sa esglesia y hermós claustre románich (segle XI) á observar sobre 'l llindar de la porta d' entrada de la esglesia lo monograma del Crist; y al costat un sepulcre de pedra antiquíssim que ha contingut los cossos de Sant Abdon y Sant Senen, patrons de la vila d' Arles, lo qual conté aygua miraculosa inagotable.

A uns deu kilómetres seguint la carretera, 's trenca 'l pont de la Verge Maria; y costejant la montanya s' arriba á Serrallonga. Aquí 's pren un guia y per un mal camí s' arriba á la frontera, al coll de las Falgueras, la ubaga de 'n Polit, y cingles de Talaxá.

Una particularitat va senyalar nostre retorn á Amélie que vos donará una idea del caràcter general de Mr. Hunt.

Al passar per lo poble de la Massera, era un dissapte. Mr. Hunt, que no s' havia afeytat d' alguns dias, demaná á l' hostel ahont dinàrem que s' anés á buscar lo barbé. 'Ns compareix un home d' uns seixanta cinch anys, alt, sech, portant sota 'l bras lo plat de llauna immortalisat per don Quijote, y una cafetera ab aygua calenta. Mr. Hunt s' assenta y nostre barber comensa á remullarlo y ensabonar-lo ab una bola de sabó tota marbrada. L' hostalé 'm digué que aqueix barber era lo teixidor del poble y l' enterra morts... Sas mans magres, secas y escatosas produhian sobre la cara de mon amich l' efecte d' una raspa. Després de ben remullat y ensabonat, nostre Figaro 's treu de la butxaca un estutx de cuyro negre y lluhent com un pegot sobre l qual passa y repassa una navaja de fulla tan prima que devía fer anys y anys que servia. Ab lo pulgar y l' index agafá 'l nas de Mr. Hunt y 'l comensá á afeytar. A cada cop de navaja feya sa cara una contracció. A pesar d' aixó, tot aná molt bé fins que arribá á la galta, bastant arrugada; raspa que raspa ab sa navaja, no 'n podia haber; li estirava la pell amunt y avall y l' inglés suava de destret. A l' últim lo teixidor se treu de la butxaca una bola de boix lluhenta com un vidre y li fica dins la boca. Mr. Hunt s' aixeca tot esparverat, escupint la bola y tota la saliva de sa boca:—*Shocking! Dirty barber!* que 's aixó.—que significa!... Pero, senyor, es pera ferli tenir la galta tibada; es la bola que serveix per afeitar tots los vells del poble!...

May havia vist home tan enfadat; sobre tot quan li digué que son barber era l' enterra-morts del poble. No volgué que li passés mes la ma per la cara; y ab un costat de cara afeitat y l' altre nó, empren-

guérem nostre camí cap á Amélie. May veuré una fatxa mes estranya que la de nostre inglés milj afeitat! Mr. Loret, se féu un panxó de riurer que li durá fins á Amélie. Fou una broma tot lo camí, de la qual Mr. Hunt va acabar pera riurer també. Al arriuar á Amélie eran las vuit del vespre y va venir lo barber de la fonda que li afeitá l'altra galta.

¡Que bons recorts guardo de la temporada que passí en Amélie, ab mos dignes y sabis companys d'excursions!

L'any nou d'aquest any rebí la targeta de Mr. Loret, y li envii la meua; en quant á Mr. Hunt no sé ahont pára ¡Si s'haurá despenyat en algun cingle dels Alps, deixanthi sa carcanada!... Ho sentiria!...

C. BOSCH DE LA TRINXERIA.





L' OMBRA DEL BALADRE

(Continuació.)

RETIRAT DEL MON

I.



n Sever, sortí de casa del Angel ab lo cor traspasat de dolor, porque l' estat del seu amich era per éll lo d' un malat que no té cura.

No hi havia cap dupte: l' Angel s' havia alocat. Però, ¿qué' pensava En Sever, respecte de la causa d' aquella malaltia intelectual?

Hem de dirho pera ferli justícia: éll no creya en bruixas, y per lo tant, estava ben lluny de créures que l' Angel hagués sigut ullprés per l' Agna Maria. Més, sentia dintre 'l seu cor tan fonda una ferida causada per aquella dona, havia estat ell somés de tal manera a la influència d' aquell rostre encisador, d' aquella mirada penetrant, que sino creya en bruixas, creya sí, en una influència fatal, que la naturalesa havia concedit á alguns sers privilegiats.

Y ¿cóm duptarne, si éll n' havia sigut y n' era encara una víctima?

Per lo demás, be prou que tenia impresa en lo seu cor la imatge d' aquella dona, porque li hagués calgut fer memoria davant del senzill dibuix que l' Angel li presentà. ¡Si éll mateix algunas vogadas havia pensat retratarla sobre 'l paper y estava convensut de que era capàs de recordar tots los tirats de son rostre!

II.

Al tornar á Barcelona, 's trobá ab una carta en que se li participava que 'l seu pare havia mort d' un atach de feridura, quedantse allavors enterament sol en lo mon, entregat á sas escassas forsas: li havia fugit la ditxa que havia pensat trobar en forma de dona; s' havia desvanescut com lo fum la amistat, y en sa soletat sols un pensament se li acudí, anársen á juntar ab l' autor dels seus dias, pera demanarli perdó del olvit en que l' havia tingut darrera d' una ventura egoista y desatentada.

Aquesta vegada també lo tragué de la vora del abim lo seu caràcter reflexiu, posat á proba en curt temps, prou vegadas pera demostrar fermesa.

L' arreglo dels assumptos de familia 'l tingué ocupat molts dias, y lluny de la ciutat, y quan ja estigué en disposició de tornársenhi ja n' hi havian passat las ganas. La tranquilat del camp li captivá l' esperit, y s' hi quedá, resolt á no repenar la memoria ab tristas recordansas.

III.

Una caseta en mitj d' un bosch; una font, una bona familia menant las terras del voltant, un remat de cabras pel prat, un parell de bous que ab posat magestuós, semblavan contar la extensió de la quintana: heus aquí 'l somni daurat de la fantasia al cap de poch temps de co-neixer la ciutat, y heus aquí la hermita que 's triá pera fer penitencia.

La masia era tot lo que necessitava, encara tal vegada massa gran pera sas aspiracions. Los masovers eran una bona gent á carta cabal, pero per bons que fóssen, no deixáren de trobar estrany que tot un senyor doctor visqués en un raco de mon, tan olvidat de si mateix que sovint se 'l trobava ab un sarró á coll, lo barret de palla y un bastó á la má recurrent los voltants de sa petita propietat, y sempre portava cosas novas, més tan estranyas que feyan posar la rialleta als llabis: alguna pedra, alguna herba, rés. Moltes vegadas fins se 'l veyá arreplegar alguna closca de caragol!...

Altrament, com no passava d' aquí en sas extravagancias, y com

que eran poch's los que 's podian comunicar la extranyesa que ellas causavan, los comentar's foren pels primers dias, després, si bé 'l tingueren per poch ó molt beneyt s' acostumáren á las sevas manias. ¡Tan pot la constancia en la costum!

IV.

Feya ja més d' un any que vivia fet un solitari de la Tebaida, y en tot aquest temps, sols havia conegut á un de sos vehins, y encara era vehina. Una senyora rossa d' ulls blaus y de faccions trànquiles; la seva cara era d' aquelles que 's contrapuntan ab lo temps; no passen dels quinze anys.

La coneixensa no havia passat del saludarse alguna que altra vegada que s' havian trobat, y al preguntar En Sever pel seu nom li havian dit los seus masovers que era la mestressa de Valldoriola, un más situat á cosa d' un hora de Bonnin.

Va saber, ó mellor dit li váren contar, sense qu' ell hi posés gran atenció, tota la historia de la Rosa, casada ab l' hereu Valldoriola, tota la historia d' aquest, y 'ls fets principals de sos avis. Feya temps que eran casats y no tenian fills, per lo qual no vivian gayre bé...

En fi, que 's trobá ab tota una pila d' informes més dels que demanava. Hem de fernos cárrech de que 'n las masias, si no 's parlava dels vehins, la major part del any no se sabia de que fer conversa.

V.

Un dia que havia sortit com de costum del más, pera dedicarse á sas especials estravegancias com las anomenavan sos companys de desert, trobá á la Rosa de Valldoriola, sentada prop del camí sota l' ombra d' un roure sapat y quan se disposava á passar de llarch després de saludarla, sentí que 'l cridavan y s' aturá.

Invitat á seure sota al mateix arbre lo senyor doctor, únich nom pel que devia conéixer aquella bona senyora conversaren amigablement los dos.

La Rosa de Valldoriola, li consultá sobre una afecció que patia feya algun temps, y com era natural, fou precis que li contés alguns detalls de sa vida.

Casada mes que per voluntat del cor per voluntat de sos pares ab l' hereu Valldoriola, ben haviat canegué per sa desgracia, que 'l caràcter del seu marit no era lo més á propòsit pera fer neixer en son cor l' afecte que may havia sentit. En Valldoriola era inconstant, soherch en sos capritxos y brutal per sa educació, lo que se 'n diu un home per civilisar.

Estava convensuda la Rosa, de que may havia inspirat la més petita simpatia á n' En Valldoriola, y lo més desesperador pera ella era 'l convenciment que s' havia arrelat en son esperit d' ésser incapás d' omplir lo vuyt que entre 'ls dos hi havia.

VI.

A tot aixó s' hi havia afegit d' uns quants dias ensá una circumstancia que havia agravat més y més l' estat de postració d' anima que venia sufrint aquella dona: lo seu cunyat, un *solteron* dissipador de tota la fortuna que li havia pertocat á la mort del sogra d' ella havia fet la calaverada darrera. S' havia casat ab una bona pessa que havia sapigut conquerir-lo, y fou sa darrera etzegallada al casarse, porque als pochos mesos la deixava viuda y ab esperansas certas de ser mare.

La ambició guiá sens dubte, aixis ho entenia la Rosa de Valldoriola, á casarse aquella dona sense entranyas y aquesta passió aumentada al neixer lo seu fill, havia produhit per resultat la desventura cumplerta d' ella.

Efectivament se l' hi havia acudit á la sobrevinguda en la familia, vist que no tenia fills l' hereu, de conquerir-lo com havia fet ab son germá, lo qual li costava poch y sols faltava acabar la seva obra.

Sols falta are, continuá sentint nuat lo coll, que jo desaparega y quedarà consumada la seva obra. Y no 'n tich cap dubte, es dona capassa de tot, fins de ferme assassinar, ó ella mateixa ferho.

En Sever cregué que 's trobava davant d' una d' aquellas afeccions de cor arreladas de temps y productoras, de mil esbogerrats castells en la fantasia, tots ells de colors terribles; savia que tals malalties fan neixer en qui las sofreix horribles pressentiments en que s' hi barregen com los llamps en temporal desfet matzinas, punyals y altres instruments de mort.

Procurá donchs calmar la forta excitació de que veja presa á aquella bona dona y ferm en lo propòsit de no receptor may mes, li aconsellá tot un règimen de vida encominat principalment á la distracció del preocupat esperit de la malalta.

VII.

Al despedirse lo doctor no pogué menos de convèncers de la gravetat del mal que patia la de Valldoriola al sentir-la que s' expressava aixís:

—Es inútil: no es pas la medicina, n'estich convensuda, la que ha de treure de demunt meu lo perill de la mort. Lo cor es lo que menos sofreix. Ella, y no més ella es la causa de tota la desgracia.

VALLDORIOLA

I.

Quan se viu retirat al camp, sense mes distraccions que las que pot proporcionar la naturalesa, al cap de pochos dias de coneguts tots los indrets del retiro, sent l' esperit una necessitat indefinible d' impressions novas, per calmós que sia 'l caràcter del colocat en tal situació.

Aixís se compren, com En Sever al tornàrsen a casa gosés ab sa imaginació las paraulas de la conversa que acabava de tenir, y combinant arguments presenti tot una historia interessant, que si no hagués sigut per sa aversió decidida als travalls d' imaginació tal vegada hauria escrit y tot.

Peró tot aquell castell l' edificá sobre la base del convenciment que havia adquirit en aquella mateixa conversa de que tots los temors de la de Valldoriola, eran solsament aprensions qual causa estava en la afecció que sufria aquella dona, y després d' haver ja donat los darrers tochs á la seva obra ideal, quan entrava ja al más, mormolá com posanthi la frase final.

—Aixís s' escriuhen las novelas.—Y correjintse ó completant lo seu pensament afegi pera si mateix.—La historia moltras vegadas no s' escriu d' altre manera.

II.

Passáren uns quants dias y ja no 's recordava de la consulta á sota del roure.

Era un mati esplendorós, y En Sever volgué aprofitarla pera fer exercici. Agafá 'l sarró y sortí, encaminantse pel cantó de Valldoriola, disposat á fer duas horas de camí, es á dir, arribar fins á vora 'l terme de la vila vehina.

Aquesta vila, la coneixem ja un xich per sa historia: es la en que l' Angel nasqué, situada á l' altra banda de la seva que la separa de la hermosa vall escullida pera retiro del seu bon amich.

Mes al passar per davant del porxo de Valldoriola, s' aturá per un moment cridantli la atenció 'l moviment que 's notava en la masia: alguna novetat passava, quan á tota pressa sortí 'l masover fent posar l' eugua ja ensellada davant del pedris del costat del portal, disposantse á montarhi. En aquell moment lo masover s' adoná del senyor doctor, y presa d' una excitació gens dissimulada saltá del padris ahont ja havia pujat y 's dirigí á n' En Sever.

—Bé com l' anell al dit: precisament venia á cercarlo.

—Y aixó ¿Qué teniu?—preguntá En Sever.

—La mestressa... ¡Oh! ¡Ha estat una desgracia terrible! Es morta.

—¿Y donchs que estava molt malalta?

—No senyor, no. Ha mort... però fassi 'l favor. ¿Vol pujarhi? Encara nò fá un quart que hi havia pujat la dona pera preguntarli si volia rés.

III.

Pujá 'l senyor doctor l' ample escala que duya al primer pis, ahont en una cambra espayosa jeya morta la de Valldoriola; encara nò s' havia pensat en vestirla, perque la sorpresa fou molt gran, y atribulats tots los mossos y criadas, havian abandonat aquella cambra pera avisar al amo, que era fora desde punta de dia.

No tingué pás de menester un llarch exámen, En Sever pera enterarse de que havia mort aquella dona, todas las senyals revelavan que havia sigut víctima d' un atentat; havia mort extrangulada.

Allavors fou quan á manera del llamp que esquinsa la nuvo'ada

fent esclatar la pluja, caygué, á vista d' aquell cadavre la vena dels ulls á n' En Sever, y recordá la conversa de sota 'l roure; un núvol passá per davant seu enterbolintli 'ls ulls, y en sa forma li sembla que regoneixia sense conéixela gens ni mica á una dona, la terrible cunyada, l' amenassa constant contra la tranquil·tat de la de Valldoriola.

Rápit com lo pensament se gira endarrera, y al veure al pobre masover que estava ab la barretina á la má y en actitud respectuosa al peu del llit mortuori, li dirigí una mirada tan enérgica que confós y no sabent que ferse comensá á fer passarse la gorra d' una má á l' altra.

—Escolti, li digué En Sever abaixant tot lo possible la veu. ¿Ahont es l' amo?

—Han anat á cassar de bon matí, feu tartamudejant lo masover.

—¿Qui es que ha anat ab éll?

—La senyora.

—¿Quina senyora?

—Es veritat que vosté no la coneix: la cunyada del amo, que fa cosa d' un mes que va venir de Bcelona.

—¿Qui ha pujat aquí dalt desde que ells son fora?

—La dona, feu lo masover, tremolant...

—¿Y ningú més?

—Jo no ho sé perque era al hort á treballar—pronunciá mitj plorant ja 'l bon home...

—¿Qué vinga la vostra dona! acabá En Sever ab imperi, cansat de las paraulas del seu interlocuor.

IV.

Aixís que la dona, ja d' alguna edat, entra á la cambra, desfeta en llágrimas En Sever la feu seure á próp seu, y repetí las preguntas que havia fet poch abans al seu marit, sense obtenir d' ella més bons resultats.

Ningú havia pujat á veure la malalta sino ella, però aixís com lo masover deya que feya un quart, ja resultava per confessió propia de la masovera que feya mes de mitja hora.

—¿Y no han tornat de cassar? preguntá de repent lo doctor.

—No ho crech, perque no 'ls esperavan fins á mitj dia per dinar.

—Cal que desseguida pujen á cavall; acabá En Sever dirigintse al

masover; y que aneu á donarne part al jutje, un altre que avisi al amo, depressa, y vos,—afegí dirigintse á la dona,—porteu tinter y paper.

Aixís que 's trobá sol, procurá escoltar ab més atenció perque li semblá que sentia fresa al pis de sobre. Assegurat de que no s' errava, sentint passos que 's dirigian cap á la escala, se n' hi aná éll també, atravessá la gran sala del mitj y 's quedá davant de la porta que dona al replá, esperant més per curiositat que per res més.

V.

No va tardar gayre en veure satisfeta sa curiositat.

A poch á poch baixava una dona portant al brás una nena.

Al arribar al replá posá la criatura á terra agafantla de la mà y 's disposava á entrar á la sala, pero s feu un pas enrera.

En Sever tingué que sostenirse en una taula pera no cáure, tal fou la impressió que rebé al regoneixer á aquella dona.

Era l' Agna Maria.

Passada la primera impressió, avansá resoltament l' Agna vers lo melje, pero una mitja rialla que s' havia dibuixat en sos llábis s' esborrá ben prompte al veure la actitud d En Sever, qui clavanli una mirada terrible retrocedia un pás y estenent lo brás dret senyalant la cambra de la morta, ab veu trémolensa, pero vibrant, digué:

—¡Desgraciada! la teva ombra s' ha estés també sobre aquesta casa. Vés, gósat en ta obra.

Y com un alocat prengué la escala més que depressa; semblava que fugís de por d' un contagi pestilench.

Ni un mot de queixa s' escapá dels llábis de l' Agna Maria, lo seu fill que ab ulls esbarats havia contemplat aquella estranya escena, arrencá 'l plor amagant son capet ros entre 'ls plechs del vestit endolat de sa mare.

T. POCH de NEGRE.

(Seguirá).



L' OMBRA DEL BALADRE

(Continuació.)

VALLDORIOLA

VI.



N Sever escapat, baixá 'ls grahons sense veure ahont posava 'ls peus, ni adonarse que la masovera al peu de la escala tingué de ferli lloch ab lo tinter á la má pera que passés, mirantlo marxar ab la més ingénua estranyesa.

La bona dona no hi entenia res en lo que passava ; aixís es que, maquinament, obehint á una resolució anteriorment presa, pujá la escala y 's topá ab l' Agna Maria, dreta al peu de la porta de la sala ab lo seu fill plorant al seu costat.

Al veure á la masovera vá semblar que 's despertés d' un pesat somni 's passá la má pels ulls y ab veu ferma li preguntá :

—¿Qué ha passat? Oh! Per Deu, no 'm feu tornar boja!

—Es que... es que la mestressa...

—¡Diheu!

—Es morta.

Al sentirho, com una exhalació corregué á la cambra fatal sentintse sols l' afadigat respir seu, y un cop á la espona del llit, un crit d' horror s' escapá del seu pit, podent ab prou feynas exhalar aquestos mots :

—¡Justicia de Deu, fatalitat, maledicció dels homes! ¿Que 'us he fet pera que 'm tracteu aixís?... ¿Encara seré jo la criminal? ¡Prou!

LA RENAIXENSA.—Any XV.

Y aquesta darrera paraula anà acompanyada d' una mirada resolta y ferma á sa cunyada morta; pero en aquell moment sentí que li estimaven lo vestit, y 'ls plors del seu fill, feren tornar-la en sí.

— Oh! No, no. Jo tinch de viure per tu, angelet meu, per tu que ets tot lo mon. ¿Tu ho vols? Donchs viuré, encara que s' hi oposi tothom.

Y sortí d' aquella cambra ab lo seu fill als brassos, fent ressonar aquella sala ab una verdadera corrandella de petons.

CONFESSIÓ

I.

Una tempestat d' ideas s' alsava, esvalotada en lo cervell del doctor. Poch á poch aná minvant l' agitació tan contraria al seu natural, que la vista de l' Agna Maria li havia produhit.

Abans corria com pera fugir de sos propis pensaments, pero al trobar-se lluny d' aquella dona fatal sentí necessitat de repós pera posar en orde sos pensaments.

Estava cansat y buscá una ombra á propòsit pera seure, vora 'l camí que duya al más Bonnin, y no tardá en trobar-la al peu d' un fornít arbre, mes se 'n apartá ab repugnancia, al regoneixer aquell roure atapahit sota 'l qual la Rosa de Valldoriola li havia fet importants revelacions.

Avansá un xich més, y 's decidí á pendre alé sota una alzina quals brancas torsadas y nurosas s' abocavan sobre la riera, en lo conflent del camí vehinal y l de la quintana de Valldoriola.

Lo grau que feya 'l single en aquell indret permetia dominar desde allí la riolera y festosa vall; era 'l lloch mes exprés pera recrearse la vista ab un panorama espléndit, y recullir tots los milers de sons produhits per l' aygua, 'ls aucells, los insectes y las fullas, que forman aquella inmensa y delitosa armonia dels camps.

Aquella tranquil·tat animada no fou pas prou pera distreure á n' En Sever, més si que contribuí poderosament á posar en son lloch tots y cada un dels fets de la seva vida, obscurits per una ombra fatídica. No

es pas que fós supersticiós, mes aquella dona li tenia 'l cor empresonat, se senti davant del seu sol recort embadalit y esclau de sa mirada: hauria dit que era l' àngel de las tenebras ab tota la bellesa d' abans de sa rebelió contra Deu, mes ab la maledicció divina, estenent sobre d' éll sas negras alas.

II.

Ni ell va saber may lo temps passat sota l' alsina.

De sopte alsá 'l cap al sentir fressa á prop seu, y mogut del mateix sentiment que 'l feu fugir de Valldoriola, 's disposá á fugir també d' aquell lloch de repós que s' havia escollit: tenia davant seu á l' Agna Maria ab lo seu fill al brás.

Afadigada, respirant dificilment, ab la boca mitj oberta, s' assentá prop seu cridant, més que dihent ab veu enrogallada, tot posantse 'l nin á la falda:

—¡Quédat!

Y En Sever no pogué fer sino obehir. Se quedá.

—Déixam respirar un moment, afegí aquella dona extraordinaria posantse las mans sobre 'l cor;—es precis que m' escoltis.

En Sever s' atreví á dirigirli una mirada de curiositat. ¡Quina bellesa mes terriblement encisadora! La morenor de sas galtas s' havia pintat de roig ab la caminada, y sos grossos ulls negres havian prés una tal forsa d' atracció, tenian tal foch, que no hi havia pas necessitat d' ésser ajudats per sos vermells llabis mitj oberts, deixant veure dos rengles de petites, blanques y apretadas dents, niu de temptacions pera 'l mes empedrehit dels cors.

—Ben desgraciada he sigut!, suspirá l' Agna després de poca estona. ¿Vols saber lo meu passat? Só la filla de la bruixa, d' aquella terrible bruixa que cremáren aquí, á l' altra banda de rieral. Malehida pels homes y deixada de la má de Deu he fet una vida desgraciada, enmatzinant existencias, encomanant á tothom del voltant meu ma trista sort. Y, no obstant, per un moment vaig creure un dia que s' acostava 'l terme del meu sufriment... te vaig conéixer...

Deixam dir, que tinch set de justícia! Vaig véuret y 'm semblá haver trobat lo meu defensor únich contra tantas iniquitats, l' únich cor noble que batejava sobre la terra; mes era foch follet ma ditxa que al empaytarla fuig, y fugint d' ella 'm segueix. ¿Perque no váres compondre ma trista sort, y 'm tornáres á la vida?

Oh! Te 'n dono gràcias, perquè aixís he pogut sentir lo mes gran dels sentiments. ¿Veus? Es lo meu fillet, á qui també aborreix tothom perque es fill meu...

En Sever la mirava de tant en tant com qui espera 'l moment de parlar, y veyent que no continuava digué:

—¿Perque havia de trobarla pel meu camí?

—Aixó precisament es lo que m' he preguntat moltes vegadas. Pera ésser com los demés, no calia conèixer caras novas. Pero no 's tracta d' aixó.

—De que 's tracta?—feu En Sever fredament y no sense dissimular alguna impaciencia.

—Se tracta. senzillament, de que m' *expliquis*,—feu l' Agna aventurant lo tractament, las paraulas que he pronunciat no fa molt. ¿Es que 'm creus capassa del horrorós crim de que m' acusan? Tots, tots los d' alli 'm senyalan ab lo dit; venint cap aquí sentia per tot arreu vagas acusacions... « La mestressa morta, » y després, « la filla de la bruixa... » ¿Ho creu vosté també?

(Acabaré).

T. POCH de NEGRE.





ADEU AL POETA

Quan la primavera arriba,
quan los roserars esclatan,
es quan los aucells s' alegran,
es quan los poetes cantan.
S' enjoyan planes y monts,
jardins y prats s' engalanan
criquant á les aurenets
que tornan adelerades,
criquant ab elles també
als poetes de la Patria
que acuden als Jochs Florals
á ombrejarse sota palmes.
Allí m' hi menava 'l cor
á ubriagarme ab ses tonades
y un n' hi solia escoltar
que ab sos cants m' enamorava
era á fe un trovayre ardit,
aureneta juvenilsana,
que dels llors d' aquella festa
s' enduya belles garlandes.
Desde nin que 'l coneixia
y desde nin l' estimava
y desd' allavors també
que admirava ses passades

un jorn me feya extremir
 al descriurem la *Tallada*,
 un altre ab ses *Noces d' or*,
 de dolsa pau m' umplenava;
 jo sempre encisat l' oïa
 féntme concebre' esperances
 y li donavan corones
 y jo abrassades li dava.

La primavera ha arribat
 ja les prades s' engalanan
 y les gentils aurenets
 altre cop son de tornada;
 mes quan totes van venint
 un' altra se 'n allunyava,
 ¿Ahont t' envás, poeta amich,
 ahont t' envás ara avans d' ara?
 ¡Quan tots los altres arriban
 tú te 'n vas de nostra Patria,
 de la Patria hont tens lo brés
 y la tomba de ta mare!
 ¿Tú no hi serás á la Festa
 hont les palmes t' hi esperavan,
 tú 'n fuges y deixarás
 á ta lira abandonada?
 Torna, torna, amich del cor,
 torna torna entre nosaltres
 que sens' veure' al Montserrat
 moririas d' anyoransa...

.

 ¡Jo t' he vist aixecá 'l vol,
 aureneta juvenisana,
 jo t' he vist marxar ben lluny
 sens oir nostres pregaries.
 ¡Be deu ser la veu del cel
 aquesta veu que 't cridava,
 quan ni tant sols vas sentir
 lo suspirar del teu pare!

Adeu, amich, si te 'n vas,
ves, segueix ta missió santa
ja que 'l que 't donà la lira
al seu servey te demana;
sigali un soldat valent,
mostra que ets de brau nissaga.
Y quan lluny, ben lluny d' aquí
vagis fentne ta crehuada
quan no arrivin may á tú
les aures de nostra Patria,
que al menys la memoria d' ella
sigui sempre ta companya.
Sérvali un recó en lo cor
ahont la tingas ben guardada
y vindrá vindrá aquell jorn
en que veyent ta constancia
Deu li dirá á n' el poeta:
torna, torna á festejarla!

AGUSTÍ VALLS Y VICENS.

23 Abril 1885.





ADEU

Á LA SENYORETA M. B.

Avuy de tú m' allunyo—mes tornaré, m' aymia,
alenta 'ls qu' are sento,—forts debatechs d' amor,
la passió qu' animas—no siga foch d' un dia
siga la flama eterna—que crema dins mon cor.

Jo al veuret vaig aymarte,—y en tú vegí, ma vida,
la flor del camp hermosa—que papallona vol,
la perla que 'n sa mare—s' amaga avergonyida
quant veu que la descobra—purissim raig de sol.

Ma pensa somiadora—mil temples ja t' alsava
avans que de mon llábis—sortis un jo t' estim,
y creya ser mentida—la ditxa que somiava
y temia estimarte —com si aymar fos un crim.

Y al dirte jo t' estimo—mon cor que tant sentia,
temia la tempesta—que 'n tú anava á esclatar
y veuret enutjada—no era 'l que 'l cor volia,
volia sols la ditxa—de poguerte estimar.

Li donares; jo t' aymo—dich are, exempt de pena;
tú estimam com jurares—si vols ferme felis
y fes de l' amor nostre—de flors una cadena
y nostres cors aymantse—viuran al paradís.

Avuy de tú m' allunyo,—mes tornaré m' aymada,
no oblidis que tú guardas—dintre ton cor lo meu,
com guarda la floreta—la gota de rosada...
no oblidis que t' estimo —adeu ma vida, adeu!

BENVINGUT CABOT.